

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrt leta — „ 30 „ Naročnina se pošilja opravištvu v škofjsk. poslopju (Bischoffhof.) Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nekterih naših naročnikov se ni prijel naš opomin, naj nam namreč vsaj zaostalo naročnino pošljejo, torej smo jim list ustavili, razun tistih, ki so nas še posebej potrpljenja prosili. Mi smo to morali storiti, ker bi drugače utegnolo tiskovno društvo, ki itak ves trud in skrb iz čistega rodoljuba žrtvuje, še veliko gmotno škodo trpeti. Za zdaj se zanašamo na poštenje dotičnih naročnikov, da bodo nam zaostali dolg poslali in če jih je potem volja, pošilja se jim naš list zopet.

Opravištvu „Sl. Gospodarja“.

Turška vojska!

Naprej zastava Slave!
Na boj junaška kri!
Za blagor očetnjave
Zdaj puška govori!

Leta 1389 dne 27. junija — pravoslavni Kristijani mu pravijo Vidov dan — je srbski car Lazar na Kosovem polju po strahovitem klanju bil od turškega sultana Murat-a I. premagan in ubit. Sicer je tudi Murat takrat moral umreti — hrabri Miloš Obilič ga je sred generalov sedečega s handžarom prebodel — ali Srbi so prišli pod turško oblast, robstvo in sužanstvo. Sobrate slavjanske Bolgare je ista nesreča zadela nekoliko poprej, Bosnijake pa malo poznej. Tako je ostalo celih 487 dolgih let, polnih solz, tug in trpljenja. Le pešica Črnogorcev si je v nepristopnem skalovju ob koncu naše Dalmacije ohranila vsaj nekaj svobode, in malo pa hrabro število Srbov je l. 1806. pod Črnim Jurijem in l. 1816. pod slavnim Milošem otreslo turški jarem v sedanjih srbski knježevini in osnovalo sicer malo pa krepko državico z glavnim mestom Beligradom. Hercegovinci, Bosnijaki in Bolgari so še dalej vzdihovali pod krutim, res nečloveškim, nasilstvom turškim. Toda lani so se tudi te reve vzdignole proti Turkom in sedaj so jim šli na pomoč jihovi bratje čvrsti Srbi in hrabri Črnogorci. Knez Milan v Belemgradu in knez Nikola v Cetinjah sta napovedala oba vojsko Turkom.

Letos 27. junija je nastopil za Srbe 487. Vidov dan po nesrečni bitki na Kosovem polju in

jihov knez Milan se je poslovil od svoje žene in od Belegagrada ter šel v vojsko zoper sedanjega sultana Murata V. da poravna z njim račune in mu krvavo plača, kar je srbskemu narodu posodil jegov predded Murat I. Peti den po odhodu kneza, v nedeljo jutro 2. julija, je srbska vojna po skončani službi božji pri Sujevacu na stezi iz Belegagrada v Niš in dalej v Carigrad stopila na turško mejo. Okoli $\frac{3}{4}$ 5 zgodaj je poknil iz kannoni prvi strel in razdjal bližnjo turško karavlo ali leseuo stražnico in sedaj se zavali više 50.000 dobro orožanih, hrabrih in navdušenih junakov Srbov čez mejo — turška vojska se je začela.

Knez Milan je izdal razglas ali pismo do srbskega naroda, v katerem mu razlaga uzroke, zaradi katerih je prisiljen bil za orožje prijeti. Dični knez pravi: „Mojemu dragemu narodu! Leto je preteklo, kar so Hercegovinci poprijeli za orožje, da se obranijo krutega turškega barbarstva ali nasilstva, ki jih je trlo. Zveza 3 severnih cesarjev (avstrijskega, nemškega in ruskega) je poskušala pomiriti vstaše v Turčiji, a trud bil je zastonj. Srbija je bila mirna, a turške čete, Črkesi, Tartari in Arnauti so vpadali čez mejo, plenili in ubijali. Srbija tega ne more več trpeti. Turčija je pozvala najbolj divje ljudi iz Azije, da bi uničili Srbijo! Bratje naprej! Jaz sem z vami in pred vami, a za nami bodo hrabri Črnogorci, na čelu jim moj brat knez Nikola. Z nami bodo vrli Hercegovinci in Bosnijaki, in Bolgari čakajo na nas in od svobodoumja Grkov pričakujemo, da ne bodo dolgo za nami ostali. Zatoraj naprej v boj, moji dični junaki, v ime vsemogočnega Boga, vsem narodom pravičnega Očeta, hajdimo v imenu pravice, svobode in pravičnega svetla!“

Kakor je bilo dogovorjeno, tako tudi storjeno. Tudi knez Nikola je 2. julija Turkom vojsko napovedal. V nedeljo jutro bila je Črnogorska vojna zbrana v Cetinjah pred knježevim konakom ali poslopjem. Po opravljeni službi božji okoli 4. ure je knez Nikola zasedel svojega konja, pojahal pred dolgo in globoko vrsto svojih junakov, zgrabil za

slavni črnogorski prapor ali bandero, ga razvil, in povzdignil, da je v hladnem zraku veselo zaplapolal. Knez pogleda po zbrani trumi in reče: „Zdravo vojska! Hajdimo u ime Boga! Barjaktar (bandernik) evo ti alajbarjak (bandera)!“ Sedaj obrne knez konja in krene proti Hercegovini, za njim pa 15.000 Črnogorcev.

Turška vojska slavjanskih Kristijanov se je tedaj pričela. Ali bo srečna ali nesrečna, to je sedaj edino pri Bogu. Kar človek premore, to so naši slavjanski bratje na Turškem previdno, skrbno in pošteno pripravili in priredili, in kar je tukaj glavna reč — složni so vsi: Črnogorci, Hercegovinci, Bosnijaki, Srbi in Bolgari. Podpirajo jih tudi in jim zmago želijo vsi Slavjani celega sveta: Hrvati, Slovenci, Čehi, Slovaki in Rusi — edini Poljaci ne. Da so tudi hrabri in pogumni, to vidimo in čujemo vsaki den in posebno o Črnogorcih in Srbih nihče ne dvomi, da se ne bojijo krvi preliti za krst sveti in svobodo zlato. Srečni izid vojske je tedaj edino pri Bogu, katerega vsi milo prosimo, naj pogleda na naše jugoslavjanske brate, krščene svoje otroke, naj blagoslovi njihove junaške roke in jim nakloni zmago čez mahomedanskega Turčina. Blizu 500 let sužanstva je dolga pokora! Bodi jim sedaj poslednja turška vojska!

Gospodarske stvari.

Kako se mladi konji voziti vadijo!

M. Mnogi kmetovavci mislijo, da si žrebe, brž ko je drugo leto dopolnilo, more že samo svoj živež služiti. Po jedni plati je to resnica, ker mladega konja do polnoletosti brez dela rediti, to zamorejo le bogataši. Če se pa mlad konj, kakor je to pri večjidel malih posestnikih navada, iz soparnega hleva, kjer se ne more ne prosto gibati, ne udov in pluč prav razvijati, brž za težka kmetijska dela porabi, se mlado živinče dostikrat pretegne in škodo trpi, zlasti če se pri vsem tem še slabo krmi in oskrbuje. Marsikteri celo zahteva, da mlado, nedoraslo živinče ravno tisto delo opravi, ktero popolnem dorasli konj. Kakoršni so pa nasledki tako zelo napačnega ravnanja? Ali se da od živinčet, ki so bila pred popolno godnostjo z delom presiljena tako, da so v rasti in telesnem razvitku zaostala, tudi dober zarod pričakovati? Gotovo ne. Nasledke te napačne varčnosti bodo še le zanamci trpeli, ker bodo njihovi konji z večma slabotni, sprideni in za delo čedalje manj sposobni.

Vsi razumni konjerejci obračajo vso svojo pozornost na to, da žrebeta do dopoljenega četrtega leta ne le obilno, ampak tudi krepko in zdravo krmo dobivajo. Kajti le zadostna in zdrava krma v zvezi z primernim gibanjem vzreja za delo, rejo, in pleme sposobna živinčeta. Vsak kmetovavec, ki hoče, da se mu trud za vzrejevanje konj kolikor toliko najboljše poplača, mora na to gledati, da

zdrava, krepka pohlevna in lepa žrebeta na sejm postavi, da more tako kolikor mogoče najvišjo ceno za nje tirjati.

Ker mali posestniki konje le bolj za vožnjo pa ne toliko za ježo odreja, hočemo tukaj nekoje besede povedati, kako se zamorejo mladi konji lahko voziti navaditi in da pri vsem tem še zdravi in lepi ostanejo. Žrebe se mora večkrat iz hlevne soparice na pašo ali vsaj na kratek sprehod spustiti. Tako dobi živinče priložnost svoje ude po prostem gibanju uriti in pluča po dihanju čvrstelega zraka naravno razvijati.

Brž ko je drugo leto dopolnilo, se mora z konjsko opravo soznati in sprijazniti. To se pa najleži zgodi, če se mu oprava pokaže in se žrebe v njo opravi in v njej okoli vodi. Pri teh vajah se mora skrbno na to ozir jemati, da oprava mlademu konju tudi dobro stoji in prilaga. Za prvi poduk od starih konj opravo jemati ni dobro, ker se nedoraslim živinčetom ne more nikakor oprava prilagati, ki je le stariim odraslim živalim prav. Najbolj se priporoča oprsna oprava (Brustgeschirr), ker se ta po telesu vsakega konja da pripinjati. Pa tudi pri prsni opravi se mora paziti, da oprava prsna in jena plošica (Brustplatte) konja ne tišči in prsni sklepov na prednjih nogah ne pritiska. Plošica pa se tudi ne sme pregloboko polagati, da konja pri hoji preveč ne utruji ali do krvavega odrga. Ako pa prsna plošica previsoko leži, to tudi ni hvale vredno. Tako preveč na sapnik pritiska in oddihovanje močno opovira. Če oprava mladega konja rani, potem se lahko primeri, da neče več potegniti. Zato gre pred vsem skrbeti, da je oprava konju kolikor mogoče dobro prilježna. Po vsaki vaji naj se konju prsa pregledajo in preiščejo. Ako je konju pod jermenjem kje kaka oteklina nastala, se konj ne sme zopet vpreči, predno je oteklina popolnem odpravljena. Da se krvavo odrgnjenje kože zabrazi, je dobro, če se konjska oprava za mlade konje z kožuhovino ali jirhovino podvleče, da bolj mehka postane. Nasvetuje se tudi mesta na konju, kjer pri vožnji oprava leži, po izpregi z mrzlo vodo umivati.

Ko se je žrebe z opravo popolnem soznalo in sprijaznilo, da jo voljno in rado na se vzame in v njej mirno hodi, se gre lahko za korak dalje. Zdaj pride vrsta na vpreganje v voz. Pri prvih vajah se morajo štrange, za nekoliko podaljšane, po 2 krepkih možakih nategniti in nekoliko zadej vsaksebi držati. Še le, ko se je konj, katerega je treba za uzdo voditi, mirnega koraka privadil, se začenjajo štrange po malem bolj vkup vleči. Kakor hitro pa žival ritne ali binčne, se morajo brž od stegen zopet proč potegniti in to tolikokrat, da se konj štrang ob stegnih privadi in za nje krepko potegne. Take vaje po 2—3 krat ponovljene imajo najboljši vspeh. Ko se je žrebe pritisku oprave na prsa in drganju štrang ob stegna privadilo, se najpreje nekterekrti v prazen in